

AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBA: VEIKLOS GAIRĖS

Irena Misevičienė,
habil.dr., profesorė, LSMU

2012 06 04

Pristatymo turinys

- ❑ BENDROSIOS NUOSTATOS.
(Kontrolieriaus tarnyba, uždaviniai ir funkcijos).
 - ❑ IŠRINKTO KONTROLIERIAUS VEIKLOS GAIRĖS.
 - ❑ MOTYVAI IR PRIELAIDOS EFEKTYVIAI KONTROLIERIAUS VEIKLAI.
-

BENDROSIOS NUOSTATOS

- LRS 2011 m. rugsėjo 15 d. NUTARIMAS
Nr. XI-1583

“DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS **AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS ĮSTEIGIMO** IR LIETUVOS RESPUBLIKOS AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS *NUOSTATŲ PATVIRTINIMO*”

- Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos (toliau – **Kontrolieriaus tarnyba**) nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato Kontrolieriaus tarnybos uždavinius, funkcijas, teises, pareigas, struktūrą ir darbo organizavimą.
-

BENDROSIOS NUOSTATOS

- Kontrolieriaus tarnyba – valstybės biudžetinė įstaiga, kurios veiklos tikslas – užtikrinti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus (toliau – kontrolierius) darbą, jam **nagrinėjant skundus ir inicijuojant tyrimus dėl akademinės etikos ir procedūrų pažeidimo**, prižiūrint, kad nebūtų pažeidžiamos akademinės etikos nuostatos ir procedūros.
 - Kontrolieriaus tarnybos **veikla grindžiama** teisėtumo, teisingumo, nešališkumo, **aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų dėstytojų ir tyrėjų**, taip pat kitų akademinės bendruomenės narių teisių ir jų **teisėtų interesų prioriteto**, veiklos laisvės, savarankiškumo ir **viešumo principais**.
-

KONTROLIERIAUS UŽDAVINIAI (1)

- ❑ **Skatinti** mokslo ir studijų institucijas **laikytis** akademinės etikos ir procedūrų;
 - ❑ **Prižiūrėti ir kontroliuoti**, kaip mokslo ir studijų institucijos laikosi akademinės etikos kodeksų;
 - ❑ **Bendradarbiauti** su mokslo ir studijų institucijomis sprendžiant su akademinės etikos ir procedūrų pažeidimais susijusias problemas;
 - ❑ **Užtikrinti** efektyvų ir konfidencialų akademinės etikos ir procedūrų **pažeidimų tyrimą**;
-

KONTROLIERIAUS UŽDAVINIAI(2)

- ❑ **Prižiūrėti ir kontroliuoti**, kaip įgyvendinamos Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, Europos Sąjungos teisės aktų, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų **teisės aktų**, reglamentuojančių akademinę etiką ir procedūras, nuostatos;
 - ❑ Prisidėti prie mokslo ir studijų kokybės, **puoselėjant akademinės atsakomybės principus ir etiškas mokslines praktikas**, taikant plagijavimo, neteisėto kopijavimo ar kitokio **kitų asmenų sukurtų intelektualinės nuosavybės rezultatų neteisėto naudojimo**, taip pat mokslinių tyrimų duomenų padirbinėjimo, klastojimo arba manipuliavimo jais prevencijos priemones;
-

KONTROLIERIAUS FUNKCIJOS (1)

- ❑ **Nagrinėja** pareiškėjų **skundus** ir **savo iniciatyva atlieka tyrimus** dėl fizinių ir juridinių asmenų veiksmų (veikimo ar neveikimo), kuriais pažeidžiama arba įtariama, kad gali būti pažeista, akademinė etika ir procedūros;
 - ❑ **Teikia rekomendacijas mokslo ir studijų institucijoms** dėl akademinės etikos kodeksų ir kitų akademinės etikos priemonių kūrimo, įgyvendinimo ir tobulinimo;
 - ❑ **Teikia Seimui, Vyriausybei** ir kitoms kompetentingoms institucijoms **siūlymus** dėl priemonių akademinės etikos ir procedūrų laikymuisi užtikrinti;
-

KONTROLIERIAUS FUNKCIJOS (2)

- **Kaupia, nagrinėja ir apibendrina duomenis apie** kontrolieriui žinomus **akademinės etikos** ir procedūrų pažeidimus, Mokslo ir studijų įstatymo **ar mokslo ir studijų institucijų statutų**, institucijų akademinės **etikos kodeksų pažeidimus**, taikytus administracinės atsakomybės atvejus, taip pat kitus duomenis, susijusius su akademinės etikos ir procedūrų laikymusi Lietuvoje;
-

KONTROLIERIAUS FUNKCIJOS (3)

- **Bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių institucijomis**, tarnybomis ir organizacijomis, taip pat su tarptautinėmis organizacijomis, kitais fiziniais ir juridiniais asmenimis, nagrinėjant akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų atvejus, pasitelkia akademinis tinklus keisti informacija apie akademinės etikos pažeidimus, pirmiausia **plagijavimo** ir kitus **intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus**, susijusius su neteisėtu mokslo ar meno rezultatų panaudojimu, taip pat **mokslinių tyrimų duomenų padirbinėjimo, klastojimo** arba **manipuliavimo** jais atvejus;
-

KONTROLIERIAUS FUNKCIJOS (4)

- Teisės aktų nustatyta tvarka **skatina ir remia** juridinių ir fizinių asmenų bei visuomenės **iniciatyvas**, padedančias įgyvendinti akademinės etikos principais grindžiamas mokslo ir studijų kokybės skatinimo ir užtikrinimo priemonės;
 - **Nuolat informuoja visuomenę** apie savo veiklą, akademinės etikos priemonių taikymo padėtį Lietuvoje ir nustatytus akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje ir leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“;
 - **Atlieka kitas** Kontrolieriaus tarnybos darbo ir uždavinių įgyvendinimui užtikrinti būtinas, taip pat kituose teisės aktuose nustatytas **funkcijas**.
-

IŠRINKTO KONTROLIERIAUS VEIKLOS GAIRĖS (1)

- ❑ **Vadovautis teisės aktuose** nustatytais nuostatomis, atliekant juose numatytas funkcijas;
- ❑ **Suburti** nedidelę komandą (finansininkas, teisininkas, referentas) ir **kviesti** nepriklausomus kompetetingus **ekspertus** akademinės etikos ir procedūrų pažeidimams išaiškinti;
- ❑ Veiklą **grįsti teisėtumo, teisingumo, nešališkumo, veiklos laisvės, savarankiškumo ir viešumo principais;**
- ❑ **Veiklos prioritetu laikyti** ne vien **atskirų skundų** nagrinėjimą, bet akademinės etikos ir procedūrų **pažeidimo problemos situacijos bei jos priežasčių analizę;**
- ❑ **Analizuoti** ne tik galimo **plagijavimo** atvejus, bet ir kitus **intelektinės nuosavybės teisių pažeidimus,** susijusius su neteisėta **bendraautoryste** ir mokslo ar meno rezultatų panaudojimu;

IŠRINKTO KONTROLIERIAUS VEIKLOS GAIRĖS (2)

- ❑ **Glaudžiai bendradarbiauti** su Lietuvos mokslo taryba, Mokslininkų sąjunga, studentų mokslinėmis draugijomis ir kitomis NVO, kurių veikla susijusi su aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų plėtra, **analizuojant akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus** įvairių konkursų, skirtų papildomam finansavimui gauti tiek moksliniams projektams, tiek komandiruotėms ar stažuotėms, metu;
 - ❑ **Užmegzti ryšius** su panašiomis institucijomis užsienyje, dalintis geros praktikos pavyzdžiais;
 - ❑ Kartu su aukštosios mokyklomis ir NVO **organizuoti konferencijas, forumus**, aktualiausiems akademinės etikos ir procedūrų pažeidimo klausimams aptarti;
 - ❑ Nuolat **informuoti** akademinę ir mokslo bendruomenę bei šalies visuomenę apie kontrolieriaus tarnybos veiklą, **viešinant** akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų atvejus.
-

MOTYVAI IR PRIELAIDOS EFEKTYVIAI KONTROLIERIAUS VEIKLAI (1)

- **Ilgametė darbo aukštojoje mokykloje patirtis** (36 metai), pradėjus mokslinę - akademinę karjerą nuo jaunesniojo mokslo darbuotojo iki vyriausiojo mokslo darbuotojo, profesoriaus, kai pačios patirtimi teko susidurti su įvairiomis akademinės atsakomybės principų laikymosi ar nesilaikymo apraiškomis, teisės aktų paisymu/nepaisymu, mokslu pagrįstų tiesų pripažinimu/nepripažinimu;
 - **Vadovaujančio darbo patirtis** (29 metai) - mokslinės laboratorijos vedėja (9 m.), mokslo instituto direktoriaus pavaduotoja (6 m.) ir direktorė (12 m.), mokslo reikalų prorektorė (7 m.) pareigos, pareikalavusiose ne tik aukštojo mokslo, mokslo ir studijų įstatymų bei kitų su švietimo sistema bei sveikatos priežiūra ir personalo darbiniais santykiais susijusių teisės aktų išmanymo ir tarpsektorinio bendradarbiavimo subtilybių.
-

MOTYVAI IR PRIELAIDOS EFEKTYVIAI KONTROLIERIAUS VEIKLAI (2)

- **Ilgametė ekspertinio darbo patirtis** Lietuvoje ir užsienyje: a) penkeri metai LMT mokslininkų kvalifikacijos komisijoje, įskaitant ne tik mokslo darbų atitikimo vertinimą, bet ir akademinės etikos pažeidimus bei plagiato galimybių tyrimą nacionaliniame lygmenyje; b) ketveri metai Lietuvos universitetų rektorių konferencijos Mokslo komiteto pirmininkės pareigose, sprendžiant ne tik mokslo plėtros, bet ir kvalifikacinių reikalavimų reglamentavimo klausimus, bei neatitikimus teisės aktams ir kitiems dokumentams; c) ilgametės PSO ekspertės-patarėjos pareigos, leidusios įsigilinti į tarptautinės teisės aktus, susijusius su sveikatos ir mokslo problemų sprendimu; d) ilgametė bendra patirtis dirbant įvairių tarptautinių organizacijų komitetų nare.

MOTYVAI IR PRIELAIDOS EFEKTYVIAI KONTROLIERIAUS VEIKLAI (3)

- ❑ **Pasitikėjimas LMT narių kompetencijomis ir akademinė pozicija**, kai pirmųjų Kontrolieriaus rinkimų metu nebuvo išrinktas kontrolierius ne tik gal būt dėl tinkamo kandidato nebuvimo, bet ir abejonės iki rinkimų vykusiu kandidatų atrankos proceso skaidrumu;
- ❑ **Savikritiškumas** ir pripažinimas padarytų klaidų, pagrįstų faktine medžiaga, jas ištaisant ir paviėšinant;
- ❑ **Neturėjimas asmenio intereso** akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų įrodyme.

Dėkoju už dėmesį!